

„Štajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krone, za pol in četrta leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnina z ozirom na visokost poštne. Naročnino je plačati naprej. Posamezne števe se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravnštvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje šte. 3.

Slava Tebi, ki si nas kmete ljubil!

Kmečki stan, sračen stan!

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inservatov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 10

V Ptuj v nedeljo dne 5. marca 1911.

XII. letnik.

Današnja številka ima zopet 2 strani priloge in šteje torej skupaj 10 strani ter več slik.

Prvaški polom na vseh krajih.

Zdaj šele se je izvedelo, da so pri groznemu polomu „Glavne posojilnice“ v Ljubljani, pri kateremu se gre za več kot dva milijona kron nepokritega dolga — tudi različne slovenske posojilnice na Spodnjem Štajerskem svoje znatne vloge izgubile. Tako so svoje na tisoče in tisoče znašajoče vloge izgubile slovenske posojilnice v Konjicah, Brežicah, Ormožu, Ptuj, Zgornji Radgoni, Vojniku, Vranskem itd. Le posojilnica na Vranskem je vrgla čez 100.000 kron ljubljanskim prvakom v žrelo in je ta denar brzokone izgubljena. Prav hudo pa trpi „zadružna zveza“ v Celju, ki bode vsled poloma v Ljubljani brzokone 300.000 kron izgubila. Nadalje je cela vrsta slovenskih posojilnic na Koroškem hudo prizadetih. Na ta način mora priti tudi v slov. krajih Štajerske in Koroške do žalostnih polomov. Oblast, kje si? Pomagaj vbojim vložnikom posojilnic, da ne pridejo ob svoj denar!

Sredi v polomu.

Slovensko posojilništvo stoji sredi v velikanskem polomu. Ta polom nadkriljuje visoko svoječasne konkureze brezvestno uresničenih konzumnih društev. Vse gospodarsko življenje v slovenskih krajih je hudo prizadeto in na milijone ljudskega premoženja je v veliki nevarnosti.

Torej se jenaše večno prorokovanje prav hitro uresničilo! Pravili smo svoj čas, da je nebovpijoča napaka, ako se denarje ne ostale glas vpijočega v puščavi, psovali in obrekovali so nas zagnjeni prvaški posojilničarji in križali bi nas, ako bi to šlo.

Zdaj pa? Zdaj so postale naše besede žalibog resnične! In hipoma kakor z bengalično lučjo se je razsvetilo brlog prvaških denarnih podjetij. In v vsej grozoti stoji resnica pred nami, da je vse prvaško posojilništvo zidano na pesku, da se mu majejo temelji in podirajo stene.

Zdaj je tudi oblast s kazenskim zakonikom vdarila vmes. Državni pravdnik je uvel del strogo preiskavo, voditelje in revizorje „Glavne posojilnice“ so vrgli v ječo, v kolikor še niso v Ameriko pobegnili. Ali kaj nas to briga! Ako dobijo ti brezvestni, zločinski prvaki tudi par mesecev ali celo par let ječe, — denar, ljudski milijoni so vkljub temu izgubljeni. Kar je napravil svoj čas monsignor Drozd v zavodu sv. Vavla na Češkem, kar sta napravila monsignora Weiss in Kayser na Koroškem, to se je zdaj v slovenskem posojilništvu zgodilo. In pri malemu, gospodarsko šipkemu slovenskemu narodu mora imeti to neprecenljive posledice.

Človek se za glavo prime in se vpraša: kako je bilo to mogoče? Tri vzroki so, ki so ta vražji zločin omogočili: 1) brezvestna lahkomišelnost prvakov; 2) politična zloraba denarnih zavodov in 3) nesramno upanje, da bode v potrebi vlada z našimi davki pomagala!

Ali naj o lahkomišelnosti prvakov še govorimo? Slovenski Vošnjak v Šoštanju si je jemal iz tamošnje prvaške posojilnice toliko denarja, kolikor ga je ravno hotel; bil je dolžnik in „upnik“ v eni osebi, kasir in dolžnik, — in leta dolgo mu je pustilo prvaško predstojništvo tuji denar grabiti. In pri slovenski posojilnici v Celju? Nekateri stari gospodje so dobili debele trebuhe. Pri prvaški zadruzi „Agro-Merkur“ je vodja dr. Žerjav v Afriko izginil, ko je zasrdelo in to bojkotno društvo je prišlo na boben; celo slovenski narodnjaki sami zdaj trdijo, da je bilo gospodarstvo brezvestno in zločinsko. „Zveza slovenskih posojilnic“ ima protipostavne knjige, v katerih se slepari, črta, radira, strani trga, ta „zveza“ sama ne ve, koliko so ji njeni dolžniki dolžni in tuji denar leži tako rekoč po tleh razsipan. Pri „Glavni posojilnici“ v Ljubljani se je leta sem sleparilo s ponarejenimi bilancami. Vodja dr. Hudnik je iz blagajne na milijone tujega denarja jemal, brez da bi koga vprašal. V Ormožu je posojilnica prvakov na psu in cela vrsta slovenskih posojilnic na Štajerskem in Koroškem izgubila bode pri polomu „Glavne posojilnice“ na tisoče kron. Revizorji so morali vedeti za sleparkske bilance in lumparije; ali kot „narodnjaki“ so držali jezik za zobni, kjer so posojilnice „narodnjaške“. Ali ni vse to naravnost brezvestna lahkomišelnost in površnost? Napisali bi o tej stvari lahko cele knjige!

Drugi vzrok poloma je politično zlorabljanje prvaških denarnih zavodov. Že ustanovljeni so ti zavodi iz političnih vzrokov. Kmete in obrtnike se hoče napraviti gospodarsko odvisne od te ali one politične stranke. In kadar se ima ljudski denar v krempljih, takrat se prične tako gospodariti, kakor je „narodna stranka“ v Celju s svojim modrijanom dr. Kokovcom gospodarila. Bankerotne liste se je zastonj tiskalo in dolg je naraščal, dokler ni postala blagajna prazna.

Zdaj pa vpijejo prvaki na vse pretege in

hočejo od države in dežele pomoči. To se pravi: prvaki hočejo, da bi ljudstvo z davki plačalo od prvaških posojilničarjev zagospodarjene milijone. Na Kranjskem imajo klerikalni prvaki v deželnem zboru večino in so že neko postavo sklenili, po kateri bode ljudstvo njih gospodarske grehe poplačalo. V tem tiči morda višek zločinstva brezobzirnega prvaštva.

Tako nam je grozni polom prvaških posojilnic odprl oči in odpira jih vsemu ljudstvu. Izpoznali smo cilje prvaštva; — v politiki so prvaki protiaustrijski in veleizdajalski, v gospodarstvu pa bankeroterji in zločinci! To resnico nam odkriva sedanji polom!

Dopisi.

Vurberg. Na pustni ponedeljek izročili smo materi zemlji truplo vse spoštovanega in pobožnega moža grajskega šaferja Aloisa Pečarja. — Da je bil pokojnik v obče spoštovan pri svojih predpostavljajih kakor tudi pri podložnih, to je pokazal njegov velikanski pogreb, kakoršnega še v Vurbergu ni videti bilo. Pogreba se je vdeležilo vso uradništvo in delavstvo vurberško na čelu mu oskrbništvu grajskega ptujskega, društvo doslužnih vojakov z zastavo, katero je grajsko oskrbništvu se pogostilo z pivom. Vdeležilo pa se je pogreba tudi mnogo drugega ljudstva iz domače in tuji župnij. — Pretresljiv bil je prizor na grobu, kjer so zapuščena žena in nje pridni otroci vpili za ljubljanim očetom, posebno ko so cerkveni pevci k sklepu začeli pokojniku en par ginljivih žalostink ni bilo videti suhega očesa; to naj bo zapuščenim v največjo tolažbo, da se bomo pokojnika tudi zanaprej radi pobožno spominjali. Pokojniku želimo toraj večni mir, žalujoci družini pa izrekamo naše največje sožalje. — Župljani vurberški.

Iz Selišč pri Sv. Jurju ob Ščavnici. (Pogreb g. Antona Lasbacher). Dne 17. t. m. se je po naši okolici razširila žalostna novica; naznanilo se nam je namreč, da je tukajšnji občepriljubljeni trgovec in gostilničar g. Anton Lasbacher v Radgoni v bolnišnici umrl. Ostala vdova dala je truplo svojega ljubega moža, katerega je nad vse spoštovala, dne 19. t. m. pripeljati k naši župnijski cerkvi, od kod smo ob 1/3. uri popoldne rajnega spremljali na mirodvor k večnemu počitku. Kako je bil g. Lasbacher, katerega je v najlepši moški dobi (star še komaj 49 let) umorila nemila smrt, široko na okrog spoštoven in priljubljen, kazalo je veliko število krasnih vencev, udeležba domačega in več sosednih veteranskih društev, razne gospode iz Ljutomer, Kapele, Petanjce, v obče pa število prijateljev in znancev iz domače in sosednih župnij. Pri spremstvu svirala je slavna veteranska godba pod vodstvom g. Vogrinca, ob grobu pa zbranimi do srca ginjenimi glasi poslovno pesem „Nad zvezdami“. Vsem skupaj se izreče prisrčna zahvala! Nimamo naloge za slug rajnega popisati, samo s kratkimi besedami hočemo omeniti, da je rajni bil lepega značaja in plemenitih misli. Skrben in marljiv kakor čebelica odprl je pred blizo 25 leti v naši oko-